МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Кафедра фінансів і бухгалтерського обліку

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з проходження переддипломної практики, підготовки і захисту звіту з переддипломної практики для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності
D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
очної (денної) та заочної форм здобуття вищої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО
на засіданні кафедри фінансів і бухгалтерського обліку
(протокол №08 від «19» лютого 2026р.)

ПОГОДЖЕНО
на засіданні Науково-методичної ради Державного університету економіки і технологій
(протокол № 04 від «26» жовтня 2026р.)

м. Кривий Ріг
2026 р.

Методичні рекомендації з проходження переддипломної практики**,** підготовки і захисту звіту з переддипломної практики для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» очної (денної) та заочної форм здобуття вищої освіти / укладачі: О. НЄІЗВЄСТНА, І. ВАСИЛЬЧУК, Н. ІЗМАЙЛОВА, А. СУПРУН, М. САДОВЕНКО, О. СМИРНА, Н. СУПРУН, В. КОТКОВСЬКИЙ – Кривий Ріг : ДУЕТ, 2026. 25 с.

Укладачі:	Олена НЄІЗВЄСТНА	завідувачка кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Ірина ВАСИЛЬЧУК	професор кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, д.е.н., професор
	Наталія ІЗМАЙЛОВА	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Анатолій СУПРУН	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Марина САДОВЕНКО	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент
	Ольга СМИРНА	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н.
	Наталія СУПРУН	доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н.
	Володимир КОТКОВСЬКИЙ	в.о. завідувача кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін Криворізького ННІ Національного університету «Одеська юридична академія», д.е.н., професор

Відповідальна за випуск	Олена НЄІЗВЄСТНА	завідувачка кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, к.е.н., доцент

Методичні рекомендації з проходження переддипломної практики**,** підготовки і захисту звіту з переддипломної практики для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» очної (денної) та заочної форм здобуття вищої освіти розроблено у відповідності до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» і навчального плану з метою надання здобувачам методичної допомоги щодо організації проходження переддипломної практики та при підготовці звіту з переддипломної практики.

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП 4

1 МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ 4

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОХ ПРАКТИКИ 10

3 ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ 13

4 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ 17

5 ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ 21

6 ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ ТА ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ 22

ДОДАТОК А. Приклад титульного аркуша до звіту 25

ВСТУП

Важливою складовою освітнього процесу підготовки магістрів фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку є переддипломна практика, що є продовженням освітнього процесу у виробничих умовах, завершальним етапом професійної підготовки магістра, інформаційною базою для підготовки кваліфікаційної магістерської роботи, обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Ці методичні рекомендації регламентують організаційно-методичне забезпечення переддипломної практики здобувачів згідно:

– Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014;

– Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993;

– Положення про організацію практичної підготовки здобувачів вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій (далі - Університет) (https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/267/pol_practica.pdf)

Практика здобувачів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього ступеня «магістр».

Організаційно-методичне керівництво переддипломною практикою забезпечує кафедра фінансів і бухгалтерського обліку Університету.

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює Центр менеджменту якості освіти Університету.

Практична підготовка здійснюється в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача (керівником від кафедри) та фахівця-практика (керівником від бази практики).

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика здобувачів проводиться з ***метою*** узагальнення і вдосконалення здобутих загальних і фахових компетентностей та програмних результатів навчання, набуття професійного досвіду та підготовка до самостійної трудової діяльності, а також збору необхідної інформації для підготовки кваліфікаційної магістерської роботи.

З урахуванням вищенаведеного, мета переддипломної практики спрямована на вирішення наступних ***завдань***:

- підготовка здобувачів ВО до самостійної роботи за обраною спеціальністю на посадах з урахуванням кваліфікаційних вимог;
- набуття досвіду організаційної роботи в трудовому колективі;

- поглиблення та розширення теоретичних знань і практичних навичок у сфері управління фінансами;
- набуття досвіду аналізу, інтерпретації його результатів, формування конструктивних висновків та вироблення конкретних пропозицій щодо удосконалення систем забезпечення управління фінансами, формування дослідницьких, аналітичних, комунікативних якостей;
- збір, систематизація і узагальнення матеріалу для використання при підготовці кваліфікаційної магістерської роботи;
- оцінювання проблем становлення, тенденцій і закономірностей функціонування й розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку тощо.

Предметом переддипломної практики є фінансова діяльність підприємств різних організаційно-правових форм та форм власності; банків і небанківських фінансових установ; установ, закладів та організацій бюджетної сфери; фінансових підрозділів органів місцевого самоврядування (у т.ч. об'єднаних територіальних громад) та місцевих органів виконавчої влади; Державної казначейської служби України та її територіальних управлінь; Державної податкової служби України та її структурних підрозділів; Державної аудиторської служби України та її міжрегіональних територіальних управлінь; Пенсійного фонду України та його територіальних управлінь; інших державних органів та їх територіальних управлінь.

Базами проведення практики можуть бути кафедра фінансів і бухгалтерського обліку Державного університету економіки і технологій; підприємства різних організаційно-правових форм та форм власності; банки і небанківські фінансові установи; установи, заклади та організації бюджетної сфери; фінансові підрозділи органів місцевого самоврядування (у т.ч. об'єднаних територіальних громад) та місцевих органів виконавчої влади; підрозділи Державної казначейської служби України та її територіальних управлінь; Державна податкова служба України та її структурні підрозділи; Державна аудиторська служба України та її міжрегіональні територіальні управління; Пенсійний фонд України та його територіальні управління; фінансові підрозділи інших державних органів та їх територіальних управлінь.

Програмні результати, досягнення яких забезпечує переддипломна практика:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР05. Вільно спілкуватися іноземною мовою усно і письмово з професійних та наукових питань, презентувати і обговорювати результати досліджень.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПР14. Володіти навичками адміністрування податків, макрофінансового планування та бюджетування, організації та проведення державного фінансового контролю, уміти виявляти факти маніпулювання, шахрайства у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР15. Володіти навичками впровадження інноваційних антикризових рішень у фінансове та операційне управління підприємством, спрямованих на оптимізацію ресурсів і забезпечення його довгострокової ефективності.

ПР16. Застосовувати поглиблені знання, науковий, аналітичний і методичний інструментарій для обґрунтування управлінських рішень на фінансовому ринку, оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Проходження переддипломної практики забезпечує набуття таких **програмних компетентностей:**

- ***загальних:***

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- ***спеціальних:***

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку

фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері адміністрування податків, макрофінансового планування та бюджетування, організації та проведення державного фінансового контролю з метою їх оптимізації.

СК11. Здатність впроваджувати інноваційні антикризові рішення у фінансове та операційне управління підприємством, орієнтуючись на оптимізацію використання ресурсів і забезпечення його довгострокової ефективності в умовах нестабільного середовища.

СК12. Здатність застосовувати поглиблені знання, науковий, аналітичний і методичний інструментарій для обґрунтування управлінських рішень на фінансовому ринку, оцінювати іх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Реалізація мети переддипломної практики узгоджується з положеннями Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР), зокрема №4 «Якісна освіта», №8 «Гідна праця та економічне зростання», №9 «Індустріалізація, інновації та інфраструктура», №12 «Відповідальне споживання і виробництво» №13 «Боротьба зі зміною клімату», №16 «Мир, справедливість та сильні інститути» та №17 «Партнерство заради сталого розвитку».

Відповідність компетентностей, які набуваються в процесі проходження переддипломної практики, цілям та підцілям сталого розвитку ООН (Agenda 2030)

Ціль сталого розвитку (ЦСР)	*Релевантні підцілі СР*	*Відповідні компетентності (ЗК, СК)*
4. Якісна освіта	4.3 – забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти; 4.4 – розвиток професійних і практичних навичок для працевлаштування; 4.6 – підвищення рівня грамотності та чисельної обізнаності; 4.7 – формування знань і навичок для сталого розвитку; 4.a – створення безпечного, інклюзивного та ефективного освітнього середовища	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК5, СК5, СК7
8. Гідна праця та економічне зростання	8.2 – підвищення продуктивності праці через інновації; 8.3 – підтримка підприємництва та розвитку малого і середнього бізнесу; 8.4 – підвищення ефективності використання ресурсів; 8.5 – забезпечення гідної праці та повної зайнятості; 8.6 – сприяння зайнятості та професійному розвитку молоді	ЗК5, ЗК6, ЗК7, СК3, СК11
9. Індустріалізація, інновації та інфраструктура	9.1 – розвиток надійної та сталої інфраструктури; 9.4 – модернізація галузей з підвищенням ресурсоефективності; 9.5 – посилення наукових досліджень та інноваційного потенціалу; 9.c – розширення доступу до фінансових та цифрових послуг	ЗК3, ЗК4, СК1, СК2, СК8, СК9
10. Зменшення нерівності	10.2 – соціальна інтеграція; 10.4 – фіскальна політика для зменшення нерівності	ЗК1, ЗК4,ЗК5, СК2, СК6, СК10
11. Сталий розвиток міст і громад	11.3 – забезпечення інклюзивного та сталого розвитку територій; 11.5 – зменшення втрат від надзвичайних ситуацій; 11.a – підтримка позитивних економічних, соціальних та екологічних зв'язків між територіями; 11.b – інтеграція політик сталого розвитку у місцеве планування.	ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9 СК1, СК2, СК6, СК8, СК9, СК10
12. Відповідальне споживання і виробництво	12.2 – раціональне та ефективне використання природних ресурсів; 12.4 – екологічно безпечне управління ресурсами та відходами; 12.6 – заохочення компаній до впровадження сталих практик і нефінансової звітності	ЗК5, ЗК9, СК10, СК11
13. Боротьба зі зміною клімату	13.2 – інтеграція кліматичних питань у політики та стратегії розвитку; 13.3 – підвищення рівня освіти, обізнаності та кадрового потенціалу у сфері зміни клімату	ЗК3, ЗК9, СК11
16. Мир, справедливість та сильні інститути	16.5 – зниження рівня корупції та зловживань; 16.6 – розвиток ефективних, підзвітних і прозорих інституцій; 16.10 – забезпечення доступу до інформації та захист основних свобод	ЗК4, ЗК5, ЗК9, СК4, СК10, СК12
17. Партнерство	17.14 – підвищення узгодженості політик сталого розвитку;	ЗК6, ЗК8, СК6, СК7

Ціль сталого розвитку (ЦСР)	*Релевантні підцілі СР*	*Відповідні компетентності (ЗК, СК)*
заради сталого розвитку	17.16 – глобальне партнерство для обміну знаннями та досвідом; 17.17 – розвиток партнерства між державним, приватним і освітнім секторами	

В результаті проходження переддипломної практики здобувачі ВО повинні **знати:**

- побудову організаційної та управлінської структури баз проходження переддипломної практики;
- цілі, завдання, зміст і специфіку роботи фінансових підрозділів та роль фінансиста в організації чи в структурі баз проходження переддипломної практики, його обов'язки та функції;
- особливості та закономірності, що виникають у сфері фінансових відносин держави, територіальної громади, суб'єктів господарювання і населення, а також шляхи їх застосування у практичній діяльності;
- форми і методи організації фінансових відносин, здійснення розрахунків, оподаткування, кредитування, страхування та інвестування відповідно баз проходження переддипломної практики;
- порядок складання та затвердження основних фінансових документів баз проходження переддипломної практики;
- порядок адміністрування податків, макрофінансового планування та бюджетування, організації та проведення державного фінансового контролю відповідно баз проходження переддипломної практики;
- особливості складання кошторисів (фінансових планів) та фінансової звітності, що є характерними для підприємств і організацій комунальної форми власності;
- особливості складання, розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів, алгоритму подання відповідним місцевим фінансовим органам звітності про виконання місцевих бюджетів за встановленими формами;

вміти:

- проводити аналітико-дослідницьку роботу, що забезпечує об'єктивну діагностику фінансової діяльності баз проходження переддипломної практики;
- використовувати загальновизнані методики аналізу показників фінансової діяльності, представлені у навчальній та спеціальній літературі, нормативних документах органів державного регулювання тощо;
- максимально конкретизувати дію факторів різного рівня, які впливають на результати фінансової діяльності баз проходження переддипломної практики;
- виявляти факти маніпулювання, шахрайства у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;
- аналізувати звіти про виконання планових показників розвитку фінансів регіонів, роботи міжнародних та вітчизняних структур, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей для прийняття управлінських рішень;
- застосовувати поглиблені знання, науковий, аналітичний і методичний

інструментарій для обґрунтування управлінських рішень на фінансовому ринку, оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;

- застосовувати управлінські рішення у професійній діяльності відповідно предметної області спеціальності;
- презентувати результати власних досліджень, отриманих під час проходження переддипломної практики;

отримати навички:

- рішення фінансових, аналітичних і контрольних задач відповідно предметної області спеціальності;
- практичної роботи у фінансових органах баз проходження переддипломної практики.

зібрати і узагальнити матеріали

- для формування звіту з переддипломної практики, підготовки кваліфікаційної магістерської роботи.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

З метою ефективної організації проходження переддипломної практики між Університетом і інституційною одиницею (базою практики) укладається відповідний договір. З базами практики, розташованими на території України і за кордоном, Університет укладає двосторонні угоди на проведення практики за встановленою формою. Тривалість дії угоди погоджується договірними сторонами.

Бази практики мають відповідати таким вимогам:

- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- можливість надання здобувачам вищої освіти на час практики робочих місць;
- надання здобувачам вищої освіти можливості зібрати матеріал для підготовки кваліфікаційної магістерської робіти;
- можливість подальшого працевлаштування випускників.

Бази проходження практики визначає кафедра фінансів і бухгалтерського обліку спільно з Центром менеджменту якості освіти Університету відповідно до визначених вимог.

При підготовці фахівців за цільовими договорами з інституційними одиницями бази практики передбачаються у цих договорах.

Для іноземних здобувачів вищої освіти бази практик визначаються у відповідному контракті щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані як на території країн-замовників, так і в межах України.

Вибір бази практики на тимчасово окупованій російською федерацією території України, території російської федерації та республіки бєларусь забороняється.

З базами практики Університет завчасно укладає договори на її проведення

за відповідною формою. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами та визначається на період конкретного виду практики.

Здобувач вищої освіти має право самостійно обрати базу практики за умови, що її діяльність відповідає профілю підготовки, вимогам освітньої програми та забезпечує виконання програми практики. Самостійно обрана база практики погоджується кафедрою (іншим структурним підрозділом, відповідальним за реалізацію освітньої програми) на підставі гарантійного листа або іншого документа, що підтверджує готовність бази практики прийняти здобувача для проходження практики.

Здобувач вищої освіти, який працює за спеціальністю або за напрямом діяльності, що відповідає освітній програмі, може проходити практику за місцем роботи за умови виконання програми практики та погодження кафедрою (іншим структурним підрозділом, відповідальним за реалізацію освітньої програми).

Практична підготовка може проводитися у структурних підрозділах Університету, якщо це забезпечує виконання програми практики, формування визначених компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Практична підготовка може проходити в іноземних закладах освіти, установах, організаціях або на підприємствах відповідно до міжнародних договорів, договорів про співпрацю, програм академічної мобільності або інших документів, що регулюють таку діяльність.

Результати практики, пройденої за кордоном, визнаються Університетом відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Університету.

За рішенням Університету та за погодженням із базою практики практична підготовка може проводитися із використанням дистанційних або змішаних форм взаємодії, якщо це забезпечує досягнення визначених програмних результатів навчання.

Практична підготовка може здійснюватися в Україні або за кордоном відповідно до законодавства України, міжнародних договорів, договорів про співпрацю, програм академічної мобільності або договорів із базами практики.

Здобувачі направляються на практику у відповідності до наказу Ректора Університету, в якому зазначені термін проходження практики, бази практики та керівники практики від кафедри. Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до початку практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри фінансів і бухгалтерського обліку.

Самостійно змінювати базу та місце практики здобувач не має права. У разі відсутності здобувача на місці практики протягом терміну проходження практики без поважних причин вважається, що здобувач не виконав вимоги освітнього процесу.

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність здобувачів ВО і керівників практики, є методичні рекомендації з проходження переддипломної практики, підготовки і захисту звіту з переддипломної практики для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» очної (денної) та заочної форм здобуття вищої

освіти.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на завідувача кафедри, контроль за її результатами - на Гаранта освітньої програми.

Організаційними заходами проєктної групи та групи забезпечення освітнього компонента «Переддипломна практика» із підготовки до проведення та проведення практики є:

- розробка робочої програми/силабусу та методичних рекомендацій з проходження практики;
- визначення відповідності баз практики умовам практичної підготовки;
- визначення баз практики для відповідного навчального року, узгодження із ними кількості здобувачів ВО, які приймаються на практику;
- укладання договорів про проведення практики здобувачів ВО між Університетом та базами практики;
- розробка пропозицій до проекту наказу про розподіл здобувачів ВО за базами практики та закріплення керівників практики;
- підготовка направлень здобувачів ВО на бази практики;
- ознайомлення керівників баз практики зі змістом практики;
- інформування здобувачів ВО про систему звітності з проходження практики;
- обговорення підсумків та аналіз виконання змісту практики на засіданні кафедри;
- проведення анкетування здобувачів ВО;
- формують пропозиції щодо удосконалення організації практики.

На засіданнях кафедри фінансів і бухгалтерського обліку здійснюється:

- погодження пропозицій проєктної групи та групи забезпечення до проекту наказу про розподіл здобувачів ВО за базами практики та закріплення керівників практики;
- прийняття рішення щодо проведення організаційних заходів для здобувачів ВО з питань практики;
- обговорення підсумків практики та аналіз виконання змісту практики.

Керівник практики від Університету:

- *здійснює планування практики*;
- *здійснює визначення баз практики та укладання договорів (за потреби*). Фахівець Центру менеджменту якості освіти не пізніше ніж за 2 місяця до початку практики укладає за визначеною формою договір з базами практик і передає замовлення на кожну базу практики. Здобувачі, які самостійно обрали і погодили з випусковою кафедрою місце проходження практики в певній інституційній одиниці, з якими у Університету відсутні договори про співпрацю у практичній підготовці здобувачів, ініціюють і забезпечують у вказані строки надходження гарантійних листів від зазначених інституційних одиниць щодо їхньої згоди виступити базою практики.

- *здійснює формування наказу про проведення практики*. Фахівець Центру менеджменту якості освіти не пізніше ніж за місяць до початку практики, на підставі службових записок завідувачів кафедр, погоджених з директором ННІ економіки і бізнес-освіти погоджує проєкти наказів про проходження

переддипломної практики здобувачами вищої освіти, якими визначаються: місце і терміни проведення практики; склад здобувачів - практикантів; керівники практики від кафедри. Наказ ректора Університету про проведення практики здобувачів видається після погоджень до початку відповідної практики.

Керівник практики від кафедри:

- формує індивідуальний план практиканта відповідно змісту практики;
- підготовка направлень здобувачів ВО на бази практики (за потреби) та щоденників практики;
- проводить організаційний інструктаж та консультації перед початком практики;
- ознайомлює здобувачів вищої освіти з програмою практики, порядком її проходження, вимогами до оформлення та подання звітної документації;
- забезпечує методичний супровід практичної підготовки та надає консультації здобувачам під час проходження практики;
- за потреби здійснює консультативний супровід здобувачів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- взаємодіє з керівником практики від бази практики з питань організації та проходження практики;
- здійснює контроль за виконанням здобувачами програми практики;
- перевіряє звітну документацію, подану здобувачами;
- бере участь в оцінюванні результатів практичної підготовки відповідно до критеріїв оцінювання, визначених освітньою програмою та силабусом й оформлює результати у відомості;
- подає результати оцінювання на кафедру;
- інформує кафедру про проблемні питання, що виникли під час проходження практики, та подає пропозиції щодо вдосконалення її організації.
- здає звіти здобувачів з практики для зберігання на кафедрі.

Керівник від бази практики:

- забезпечує необхідні умови для проходження практики відповідно до програми практики;
- ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами внутрішнього трудового (службового) розпорядку, вимогами охорони праці, пожежної безпеки та іншими локальними документами, що регулюють діяльність бази практики;
- організовує роботу здобувача відповідно до програми практики;
- забезпечує виконання здобувачем завдань практики та, за потреби, індивідуальних завдань;
- надає здобувачу необхідні консультації та методичну допомогу;
- контролює дотримання здобувачем трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, вимог охорони праці та етичних норм поведінки;
- взаємодіє з керівником практики від Університету з питань проходження практики;
- надає характеристику (відгук) про результати проходження практики здобувачем, якщо це передбачено програмою практики або вимогами Університету;
- невідкладно інформує керівника практики від Університету про

обставини, що перешкоджають проходженню практики або можуть вплинути на її результати.

Здобувачі вищої освіти-практиканти зобов'язані:

- своєчасно прибути на базу практики та виконувати програму практики;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового (службового) розпорядку бази практики, вимог охорони праці, пожежної безпеки та інших локальних нормативних документів;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики, та вказівки керівників практики;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання завдань практики та підготовки звітної документації;
- у разі використання технологій штучного інтелекту під час виконання індивідуальних завдань або підготовки звітної документації забезпечувати дотримання принципів академічної доброчесності, вимог щодо прозорості використання таких технологій та внутрішніх нормативних документів Університету;
- дотримуватися вимог щодо захисту інформації та нерозголошення конфіденційної інформації, якщо така стала відома під час проходження практики;
- своєчасно оформити та подати звітну документацію відповідно до вимог програми практики та силабусу;
- невідкладно повідомляти керівника практики від кафедри про обставини, що можуть вплинути на проходження практики або виконання її програми. до початку практики обрати базу проходження переддипломної практики;
- до закінчення терміну проходження практики оформити звіт з практики, надати його на перевірку керівнику практики від кафедри та захистити перед членами комісії із захисту звітів з практики.

Гарант освітньої програми:

- проводить анкетування здобувачів-практикантів по завершенню переддипломної практики;
- аналізує результати практичної підготовки;
- використовує результати моніторингу та опитувань здобувачів вищої освіти, а також пропозиції керівників практики, представників баз практики та інших заінтересованих сторін під час перегляду й удосконалення освітніх програм.

3. ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Зміст проходження переддипломної практики формується керівником практики від кафедри як індивідуальний план відповідно до обраної здобувачем теми кваліфікаційної магістерської роботи та інституційної особливості бази практики із попереднім визначенням переліку питань, які необхідно розглянути, та складу аналітичних розрахунків, які передбачається здійснити.

Індивідуальний план проходження переддипломної практики повинен враховувати потенційну можливість отримання здобувачем освіти необхідної інформації на обраній базі практиці.

Етапи проходження переддипломної практики здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» подано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Етапи та завдання проходження практики

Зміст завдань, що виконує здобувач за етапами практики
Ознайомчий етап
Погодження індивідуального плану проходження переддипломної практики з керівниками практики. Ознайомлення з базою практики, її організаційною структурою та основними напрямами діяльності. Наведення характеристики бази практики, визначення її ролі та місця як інституційної одиниці відповідного сектору економіки. Дослідження галузевих особливостей та впливу макроекономічних чинників на її діяльність із застосуванням методів стратегічного аналізу. Опрацювання нормативно-правових актів і внутрішніх документів, що регулюють діяльність бази практики та стосуються теми кваліфікаційної роботи.
Основний етап
Ознайомлення з фінансовою, статистичною та доступною управлінською звітністю бази практики. Збирання, перевірка й систематизація даних для проведення дослідження за темою кваліфікаційної роботи. Проведення аналізу та оцінювання основних фінансово-економічних показників діяльності бази практики за 3–5 років. Визначення тенденцій зміни майнового стану, джерел фінансування, грошових потоків, доходів, витрат і фінансових результатів з урахуванням галузевих особливостей. Розрахунок та аналіз показників ліквідності, фінансової стійкості, оборотності активів, рентабельності активів і капіталу за досліджуваний період з урахуванням специфіки бази практики. Визначення причин зміни показників та формулювання висновків. Дослідження підходів до управління об’єктом дослідження за темою кваліфікаційної роботи шляхом опрацювання документів, спостереження за робочими процесами та проведення консультацій із фахівцями бази практики. Виконання погоджених із керівником практики аналітичних і розрахункових завдань.
Заключний етап
Узагальнення результатів дослідження та виокремлення проблемних аспектів управління об’єктом дослідження. Розроблення й обґрунтування пропозицій щодо їх вирішення та оцінювання очікуваних результатів. Підготовка й оформлення звіту та інших матеріалів, передбачених програмою практики.

На основі зібраного під час практики фактичного матеріалу, здобутих знань і обсягу виконаних робіт здобувач складає звіт з практики відповідно до сформованого індивідуального плану проходження практики. Звіт повинен узагальнювати здобутий здобувачем досвід практичної роботи та здатність самостійно виконувати завдання прикладного характеру і практичної спрямованості.

Звіт з практики здобувач складає у відповідній послідовності за наступними розділами. Звіт повинен містити:

- титульний аркуш;
- зміст;

- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вступ повинен містити мету та завдання проходження переддипломної практики, коротку характеристику бази практики, визначення об'єкта дослідження за темою кваліфікаційної роботи та значення результатів практики для її підготовки. Завдання необхідно сформулювати відповідно до індивідуального плану та етапів проходження практики.

Основна частина повинна послідовно відображати зміст виконаних завдань і результати, отримані на ознайомчому, основному та заключному етапах практики.

За результатами ознайомчого етапу здобувачу необхідно висвітлити:

- характеристику бази практики, її організаційну структуру, основні напрями діяльності, роль і місце як інституційної одиниці відповідного сектору економіки;
- галузеві особливості та вплив макроекономічних чинників на діяльність бази практики із застосуванням методів стратегічного аналізу;
- нормативно-правові акти та внутрішні документи, що регулюють діяльність бази практики й стосуються теми кваліфікаційної роботи.

За результатами основного етапу здобувачу необхідно представити:

- характеристику інформаційної бази дослідження: використані форми фінансової, статистичної та доступної управлінської звітності, джерела даних і досліджуваний період;
- аналіз та оцінку основних фінансово-економічних показників діяльності бази практики за 3–5 років із визначенням тенденцій зміни майнового стану, джерел фінансування, грошових потоків, доходів, витрат і фінансових результатів з урахуванням галузевих особливостей;
- розрахунок та аналіз показників ліквідності, фінансової стійкості, оборотності активів, рентабельності активів і капіталу за досліджуваний період, пояснення причин їх зміни та оцінку отриманих результатів;
- систематизований теоретичний, методичний і практичний матеріал, зібраний відповідно до індивідуального плану за темою кваліфікаційної роботи, зокрема методичні підходи, вихідні дані та результати розрахунків;
- характеристику фактичних підходів до управління об'єктом дослідження на базі практики;
- зміст і результати виконаних аналітичних та розрахункових завдань, погоджених із керівником практики.

За результатами заключного етапу здобувачу необхідно висвітлити:

- проблемні аспекти управління об'єктом дослідження, виявлені під час практики, та їх можливі причини;
- пропозиції щодо вирішення виявлених проблем, обґрунтування умов їх реалізації й очікуваних результатів;

- оцінку можливості використання зібраних матеріалів і виконаних розрахунків у кваліфікаційній роботі.

Перелік показників і методів аналізу визначається з урахуванням специфіки бази практики та теми кваліфікаційної роботи. У разі обмеженої доступності даних досліджуваний період погоджується з керівником практики, а відповідні обмеження зазначаються у звіті.

Під час викладення основної частини необхідно наводити посилання на додатки, які підтверджують результати дослідження: доступні первинні документи, форми звітності, розрахункові таблиці та інші матеріали. Додатки оформлюються відповідно до встановлених вимог.

Висновки повинні містити стислий підсумок виконання мети й завдань практики, основні позитивні та негативні результати оцінювання фінансового стану й ефективності діяльності бази практики, виявлені проблеми та обґрунтовані рекомендації щодо їх вирішення. Також необхідно зазначити набуті практичні навички та можливості використання результатів практики у кваліфікаційній роботі.

В основній частині рекомендації **розкриваються й обґрунтовуються**, а у висновках - **стисло узагальнюються**, щоб уникнути дублювання.

Список використаних джерел повинен містити ті джерела, на які спирався здобувач при виконанні індивідуального плану практики, зокрема, нормативно-правові документи, що регулюють питання забезпечення систем управління фінансами підприємств, установ і організацій, наукову літературу з предметної області спеціальності, яка безпосередньо пов’язана з темою кваліфікаційної роботи, практичні матеріали бази практики тощо. Список джерел оформлюють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Звіт з практики повинен мати чітку побудову, логічну послідовність та конкретність викладення матеріалу, переконливість аргументів, точність формулювання, обґрунтованість висновків та рекомендацій.

Обсяг звіту без додатків –35-40 сторінок друкованого тексту.

Викладення тексту й оформлення звіту з практики виконують за положеннями стандарту ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» та відповідно до Вимог з оформлення письмових робіт у Державному університеті економіки і технологій (https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/263/vimog.pdf).

Робота оформлена не у відповідності до вказаних вимог повертається на доопрацювання.

4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну переддипломної практики здобувачі вищої освіти, незалежно від форми здобуття освіти, звітують про виконання змісту практики. Сформований звіт, що містить визначені у розділі 3 структурні елементи, здобувач подає керівнику практики від кафедри.

За результатами перевірки звіту керівник приймає рішення про допуск здобувача до захисту або повертає звіт на доопрацювання. Після доопрацювання звіту з практики та позитивного його рецензування, керівник практики інформує про допуск здобувача до його захисту перед комісією із захисту звітів з переддипломної практики.

До захисту допускають здобувачів, які повністю виконали зміст практики, отримали позитивну характеристику-відгук керівника від бази практики, оформили відповідно до вимог звіт з переддипломної практики, який позитивно оцінений керівником практики від кафедри.

Здобувач вищої освіти захищає звіт з переддипломної практики перед комісією, що призначається завідувачем кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, згідно розкладу Університету.

Під час захисту здобувачу необхідно продемонструвати набуті знання і вміння та застосувати їх під час відповідей на запитання. У процесі захисту визначається ступінь самостійності виконання змісту практики, глибина дослідження та висвітлення конкретних наукових та практичних результатів, рівень оволодіння здобувачем практичними навичками самостійної роботи. Здобувач, який під час захисту отримав незадовільну оцінку або не виконав зміст практики, підлягає відрахуванню з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

Формування загальної оцінки звіту з переддипломної практики враховує оцінку керівника практики від кафедри та результати захисту.

Формою контролю є залік.

Оцінювання результатів практичної підготовки здійснюється за 100-бальною шкалою. Загальна структура оцінювання результатів переддипломної практики наведена у табл. 4.1. Підсумкова оцінка формується за такими складовими:

- *результати проходження практики* – до 50 балів (критерії оцінювання - табл. 4.2);

- *захист результатів практики* – до 50 балів (критерії оцінювання - табл. 4.3).

Практична підготовка вважається успішно виконаною, якщо здобувач вищої освіти отримав не менше 60 балів. У разі отримання незадовільної оцінки, неподання звітних матеріалів у встановлений строк або неявки на захист, якщо його проведення передбачено, повторне оцінювання результатів практичної підготовки здійснюється відповідно до встановленого в Університеті порядку.

Оцінювання результатів проходження практики здійснюється відповідно до шкали оцінювання, визначеної в Положенні про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій (https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/270/pol_ocin.pdf) та фіксується у відомості успішності здобувачів.

Таблиця 4.1

Загальна структура оцінювання результатів переддипломної практики

Критерії	Нормативне значення, балів
1. Результати проходження практики	
1.1.Оцінювання змістових елементів звіту з практики за критеріями: -повнота, якість й належне обґрунтованими виконаних завдань та отриманих результатів; -повнота відображення змісту і результатів практики; - логічність, структурованість та відповідність звітних матеріалів установленим вимогам.	
1.1. *Загальний рівень характеристики бази практики* (глибина, всебічність і повнота характеристики бази практики, її ролі та місця як інституційної одиниці відповідного сектора економіки держави; повнота опису галузевих особливостей та умов макроекономічної ситуації її діяльності; використання методів стратегічного аналізу для оцінки стану бізнесу, **потенціалу та напряму діяльності** бази практики через призму внутрішніх та зовнішніх факторів)	**0-10**
1.2. *Всебічність і повнота дослідження нормативно-правової бази функціонування бази практики* (висвітлення регулювання діяльності бази практики як інституційної одиниці згідно *законів України,* постанов КМУ, наказів галузевих міністерств та відомств, інструкцій і положень регуляторів; повнота опису внутрішніх документів, що здійснюють безпосередній вплив на структуру і діяльність бази практики, умов ведення нею бізнесу)	**0-5**
1.3. *Проведення аналізу та оцінки основних фінансово-економічних показників діяльності об'єкта дослідження (бази практики)* (глибина, всебічність і повнота аналізу та оцінки основних фінансово-економічних показників діяльності бази практики за 3-5 років, які дозволяють визначити тренди у фінансово-майновому стані (майно та джерела фінансування), грошових потоках та ефективності діяльності (виручка, витрати, фінансові результати) об'єкта дослідження (бази практики) і відображають галузеві особливості; проведення аналізу основних показників ліквідності, фінансової стійкості, оборотності активів, рентабельності активів та капіталу об'єкта дослідження (бази практики) за 3-5 років; використання сучасних та оригінальних методів дослідження; глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблем діяльності бази практики, відсутність помилок у розрахунках; обґрунтованість висновків щодо фактичного стану діяльності бази практики)	**0- 10**
1.4. *Дослідження підходів до управління об'єктом дослідження* за темою кваліфікаційної роботи та виокремлення проблемних аспектів і напрямів їх вирішення в управлінні об'єктом дослідження за темою кваліфікаційної роботи	**0-10**
1.5. *Наявність логічної послідовності й наукового стилю викладу матеріалу звіту з переддипломної практики* (володіння здобувачем літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал)	**0-5**
1.2. Оцінювання організаційних аспектів проходження практики	
2.1.Професійна взаємодія та комунікації з керівником практики (оцінка керівника від бази практики)	**0-10**
Усього за критеріями «результати проходження практики»	**0-50** балів
2. Результати захисту звіту з практики	
2.1. *Презентація роботи* (*оцінюється* логічність, послідовність й змістовність представлених результатів практики, якість викладення змісту звіту з практики в доповіді, стиль викладення, мовленнєва грамотність, якість графічного матеріалу)	**0-15**
2.2. *Відповіді на поставлені запитання членів комісії з захисту (оцінюється* вільне володіння матеріалом; самостійність аналізу та узагальнення набутого практичного досвіду; вміння аргументовано обґрунтовувати виконані завдання, прийняті рішення та отримані результати; повнота, точність й аргументованість відповіді на запитання членів комісії).	**0-35**
Усього за критерієм «Захист результатів практики»	**0-50** балів
Загальна кількість балів	Max **100 балів**

Таблиця 4.2

Критерії оцінювання результатів проходження практики

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Високий	45–50	Програму та індивідуальні завдання практики виконано повністю й на високому рівні; здобувач демонструє сформовані практичні вміння та здатність самостійно застосовувати набуті знання у практичній діяльності; виконані завдання та отримані результати є повними, якісними й належно обґрунтованими; звітні матеріали повністю відображають зміст і результати практики, є логічними, структурованими та відповідають установленим вимогам.
Достатній	40–44	Програму та індивідуальні завдання практики виконано повністю; здобувач демонструє належні практичні вміння та здатність застосовувати набуті знання у практичній діяльності; виконані завдання та отримані результати загалом є правильними й обґрунтованими; звітні матеріали достатньо повно відображають зміст і результати практики та загалом відповідають установленим вимогам. Наявні окремі несуттєві недоліки, що не впливають на загальний результат практики.
Середній	35–39	Програму та індивідуальні завдання практики загалом виконано, однак окремі завдання виконано недостатньо повно або якісно; здобувач демонструє практичні вміння, але має окремі труднощі із самостійним застосуванням набутих знань; обґрунтування окремих виконаних завдань або отриманих результатів потребує уточнення; звітні матеріали загалом відображають зміст і результати практики, але мають окремі змістові, структурні та/або технічні недоліки.
Задовільний	30–34	Програму та індивідуальні завдання практики виконано частково; здобувач демонструє базові практичні вміння, але має суттєві труднощі із самостійним застосуванням набутих знань; окремі завдання та отримані результати є неповними або недостатньо обґрунтованими; звітні матеріали лише частково відображають зміст і результати практики та мають суттєві недоліки.
Низький	1–29	Програму та індивідуальні завдання практики виконано фрагментарно або з істотними недоліками; здобувач не демонструє належного рівня практичних умінь та здатності застосовувати набуті знання у практичній діяльності; виконані завдання й отримані результати є неповними, необґрунтованими або містять суттєві помилки; звітні матеріали не дають цілісного уявлення про зміст і результати практики та/або істотно не відповідають установленим вимогам.
Результат не продемонстровано	0	Практику не пройдено та/або звітні матеріали, необхідні для оцінювання результатів практики, не подано.

Таблиця 4.3

Критерії оцінювання результатів захисту звіту з практики

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Високий	45–50	Здобувач логічно, послідовно й змістовно представляє результати практики; вільно володіє матеріалом; самостійно аналізує та узагальнює набутий практичний досвід; аргументовано обґрунтовує виконані завдання, прийняті рішення та отримані результати; надає повні, точні й аргументовані відповіді на запитання членів комісії.
Достатній	40–44	Здобувач логічно й послідовно представляє результати практики; добре володіє матеріалом; аналізує та узагальнює набутий практичний досвід; обґрунтовує виконані завдання, прийняті рішення та отримані результати; надає правильні й достатньо аргументовані відповіді на запитання членів комісії. Наявні окремі несуттєві неточності.
Середній	35–39	Здобувач загалом послідовно представляє основні результати практики та володіє матеріалом; аналіз і узагальнення набутого практичного досвіду є недостатньо повними; обґрунтування окремих виконаних завдань, прийнятих рішень або отриманих результатів потребує уточнення; відповіді на окремі запитання є неповними або недостатньо аргументованими.
Задовільний	30–34	Здобувач представляє основні результати практики, однак виклад є фрагментарним або недостатньо послідовним; демонструє базове володіння матеріалом; має суттєві труднощі з аналізом та узагальненням набутого практичного досвіду, обґрунтуванням виконаних завдань і отриманих результатів; відповіді на запитання є переважно неповними та містять суттєві неточності.
Низький	1–29	Представлення результатів практики є фрагментарним і не дає цілісного уявлення про її зміст та результати; здобувач фрагментарно володіє матеріалом; не може належно проаналізувати та узагальнити набутий практичний досвід, обґрунтувати виконані завдання й отримані результати; більшість відповідей на запитання є неправильними, фрагментарними або відсутніми.
Результат не продемонстровано	0	Здобувач не з’явився на захист або не продемонстрував результатів, що можуть бути оцінені.

5. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

Підготовка та захист звіту з практики здійснюються з дотриманням принципів академічної доброчесності, які є невід’ємною складовою забезпечення якості вищої освіти та формування професійної етики майбутнього фахівця. Академічна доброчесність передбачає чесність, самостійність, відповідальність і прозорість у процесі виконання індивідуальних завдань та представлення результатів практичної підготовки.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані самостійно виконувати всі завдання, передбачені змістом практики, використовувати достовірні дані та коректно оформлювати результати власної роботи. У звіті з практики мають бути належним чином оформлені посилання на нормативно-правові акти, наукові джерела, статистичні та аналітичні матеріали, що використовувалися під час проходження практики.

Порушеннями академічної доброчесності під час підготовки звіту з практики вважаються, зокрема:

– академічний плагіат та самоплагіат;

– подання результатів чужої роботи як власних (приписування авторства);

– фабрикація або фальсифікація даних;

– використання готових або типових звітів без належного опрацювання та адаптації до умов конкретної бази практики;

– недоброчесне використання результатів, створених із застосуванням генеративного штучного інтелекту;

– інші форми недоброчесної поведінки, визначені чинним законодавством та внутрішніми нормативними документами Університету.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності звіт з практики повертається здобувачу на доопрацювання або не допускається до захисту.

Застосування заходів академічної відповідальності здійснюється відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

6. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ ТА ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Використання технологій штучного інтелекту під час підготовки звіту з практики допускається як допоміжного інструменту**,** якщо воно відповідає принципам академічної доброчесності, не підміняє самостійну дослідницьку діяльність здобувача та здійснюється відповідно до Політики використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій**.**

Політика використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій: офіційна сторінка ДУЕТ «Штучний інтелект в ДУЕТ»

Під час підготовки звіту з практики технології генеративного штучного інтелекту можуть використовуватися для генерування та уточнення ідей, структурування інформації, мовного і стилістичного редагування авторського тексту, перекладу, допомоги в опрацюванні та структуруванні даних, статистичному аналізі, моделюванні, програмуванні та підготовці ілюстративних матеріалів**,** якщо характер такого використання не суперечить вимогам Політики та не замінює власної інтелектуальної роботи здобувача, що відповідає рівням 1-3 Політики.

Не допускається використання штучного інтелекту для *автоматичного*

створення звіту з практики або його змістовних частин із подальшим представленням згенерованого тексту як власного, а також для фабрикації або фальсифікації даних, результатів дослідження, статистичної інформації, джерел, цитат, посилань чи інших матеріалів. Штучний інтелект не може замінювати самостійне формулювання дослідницької проблеми, прийняття методологічних рішень, проведення аналізу, інтерпретацію результатів та формулювання власних висновків і пропозицій здобувача.

Інформація, отримана за допомогою систем штучного інтелекту, не повинна використовуватися як достовірна лише на підставі відповіді такої системи**.** Фактичні твердження, статистичні дані, цитати, бібліографічні відомості та інша інформація, що має значення для дослідження, повинні перевірятися за науковими публікаціями, офіційними документами, базами даних або іншими авторитетними джерелами. Посилання в роботі здійснюється на фактично використане та перевірене джерело інформації, а не на згенероване системою ШІ посилання без його перевірки.

Здобувач несе особисту відповідальність за зміст звіту з практики**,** достовірність використаних даних і джерел, коректність проведеного аналізу та обґрунтованість сформульованих висновків незалежно від того, чи використовувалися під час роботи інструменти штучного інтелекту. Система штучного інтелекту не може зазначатися як автор або співавтор підготовленого звіту з практики.

Якщо використання генеративного штучного інтелекту мало суттєвий характер і вплинуло на процес підготовки або результати роботи, здобувач має прозоро зазначити мету, характер та обсяг його використання відповідно до вимог чинної Політики ДУЕТ. Використання ШІ не звільняє здобувача від необхідності пояснити й обґрунтувати під час захисту методологію дослідження, процедуру аналізу, отримані результати та власні висновки.

Під час використання систем штучного інтелекту необхідно також дотримуватися вимог щодо **захисту персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом.**

Під час підготовки звіту з практики здобувач може використовувати персональні дані учасників дослідження, внутрішні матеріали підприємств, установ та організацій, а також іншу інформацію, доступ до якої обмежено. Збирання, використання, зберігання та представлення таких даних має здійснюватися відповідно до законодавства України, нормативних документів Університету та умов, на яких відповідна інформація була отримана.

Основним нормативно-правовим актом у сфері обробки та захисту персональних даних є Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI**.**

Закон України «Про захист персональних даних» — офіційний вебпортал Верховної Ради України

Якщо дослідження передбачає опитування, інтерв’ю або інші форми безпосередньої взаємодії з учасниками, здобувач має забезпечити належне інформування учасників про мету дослідження та використання отриманої інформації. Збирати слід лише ті персональні дані, які необхідні для виконання

завдань конкретного дослідження. Закон України «Про захист персональних даних» встановлює, що склад і зміст персональних даних мають бути відповідними, адекватними та ненадмірними щодо визначеної мети їх обробки.

Якщо ідентифікація конкретних осіб не є необхідною для досягнення мети проходження практики і підготовки звіту з практики, під час опрацювання та представлення результатів доцільно застосовувати анонімізацію або інші способи, що унеможливлюють ідентифікацію учасників**.** У тексті роботи не слід наводити персональні дані, розкриття яких не є необхідним для обґрунтування результатів дослідження.

Використання внутрішніх документів, корпоративних даних, матеріалів організацій та іншої інформації з обмеженим доступом допускається лише за наявності правових підстав для такого використання та з дотриманням установлених власником інформації умов доступу і поширення. Надання здобувачеві доступу до певної інформації не означає автоматичного дозволу на її оприлюднення у звіті з практики.

Особливої обережності потребує використання персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом під час роботи із системами штучного інтелекту. Такі дані не повинні вводитися до загальнодоступних систем генеративного штучного інтелекту, якщо здобувач не має належних правових підстав і дозволу на їх передавання та не забезпечено відповідного рівня захисту інформації.

Здобувач несе відповідальність за правомірність використання отриманих у процесі проходження практики і дослідження даних, дотримання визначених умов доступу до них та недопущення необґрунтованого розкриття персональної або конфіденційної інформації.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ	Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Кафедра	Фінансів і бухгалтерського обліку
Спеціальність	D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Рівень освіти	другий (магістерський)
Форма навчання	денна/заочна
Група	

ЗВІТ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача _____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

База практики _____
(повна назва бази практики)

Термін практики _____

Науковий керівник _____
(наук. ступінь, вчене звання) *(підпис)* *(прізвище, ініціали)*

Захист звіту з практики
Національна шкала _____

Кількість балів: _____Оцінка: ECTS _____

Члени комісії із захисту

_____ _____

_____ _____

_____
(прізвища, ініціали) (підписи)

Кривий Ріг – 20__